

Åfjord kommune

Øvre Årnes 7

7170 ÅFJORD

Adm.enhet: Forvaltningsseksjonen i region
Midt

Saksbehandler: Ole Einar Jakobsen

Telefon: 94135463

Vår referanse: 19/3292

Deres
referanse: 1687/2019/141/8KJVI

Dato: 05.04.2019

Åfjord kommune Trøndelag - Svar på offentlig ettersyn av kommuneplanens arealdel 2019-2030

Vi viser til oversendelse av 27.02.2019 om offentlig ettersyn av forslag til kommuneplanens arealdel 2019-2030. Vi viser også til vår uttalelse til varsel om oppstart og høring av planprogram for kommuneplanens samfunns- og arealdel datert 08.05.2018.

Statlig sektormyndighet

Fiskeridirektoratet region Midt er statlig sektormyndighet for forvaltningen av akvakultur i medhold av lov av 17. juni 2005 nr. 79: Lov om akvakultur, og den marine ressursforvaltningen hjemlet i lov av 6. juni 2008 nr. 37: Lov om forvaltning av villlevande marine ressursar (havressurslova).

Vår oppgave er å ivareta fiskeri- og havbruksnæringens interesser i planprosesser, herunder ivaretagelse av marint biologisk mangfold, ved å tilstrebe en balansert og bærekraftig utnyttelse av kystsonen. Fiskeridirektoratets samfunnsoppdrag sier at vi skal fremme lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet gjennom bærekraftig og brukerrettet forvaltning av marine ressurser og marint miljø.

Fiskeridirektoratet skal ivareta nasjonale interesser og føringer med bakgrunn i bl.a.:

- St. meld. Nr. 48 (1994–1995), Havbruk - en drivkraft i norsk kystnæring
- St. meld. Nr. 43 (1998–1999), Vern og bruk av kystsona
- St. meld. Nr. 12 (2001–2002), Rent og rikt hav
- St. meld. Nr. 42 (2000–2001), Biologisk mangfold, Sektoransvar og samordning
- St. meld. Nr. 19 (2004–2005), Marin næringsutvikling, Den blå åker

- St. meld. Nr. 26 (2006–2007), Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand
- Meld. St. 22 (2012–2013), Verdens fremste sjømatnasjon (Sjømatmeldingen)
- Meld. St. 16 (2014–2015), Forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett
- Meld. St. 14 (2015–2016) Natur for livet (Norsk handlingsplan for naturmangfold)

I tillegg kommer føringer gitt hvert år i statsbudsjettet og i tildelingsbrevet til Fiskeridirektoratet. I Prop. 1 S (2018–2019) forslag til stortingsvedtak for Nærings- og Fiskeridepartementet er følgende innenfor marin arealforvaltning sagt:

"Fiskeridirektoratet er en viktig aktør i marin arealforvaltning ...".

"En viktig del av arbeidet med marin arealforvaltning er å ivareta fiskeri- og havbruksnæringens interesser i planprosesser i kystsonen og i arbeidet med forvaltningsplaner for havområdene".

Regjeringens målsetting er en betydelig vekst og videreutvikling av fiskeri- og havbruksnæringen. Fiskeridirektoratet er derfor opptatt av å opprettholde og legge til rette for en god utnyttelse av de marine ressursene langs kysten innenfor bærekraftige rammer. Sjømatnæringen med både fiskeri, havbruk, bearbeiding og eksport av sjømat, samt leverandører av utstyr og tjenester er svært viktig for Trøndelag fylke, både lokalt og regionalt.

Formål og planstatus

Formålet med arealplanen er å gi en tydeligere og mer forutsigbar arealdisponering. I første rekke er det gjort arealavklaringer i sjøområdene og strandsonen. Det er lagt spesiell vekt på en mer presis og forutsigbar avgrensning mellom områder hvor akvakultur kan tillates, farleder og viktige fiskeplasser. Behovet for nye bolig- og næringsareal er også vurdert, samt vurdering av tilstrekkelig med arealer til småbåthavner. Det har også vært et mål å lage bedre tilpassede bestemmelser til planen for å redusere behovet for dispensasjonsbehandling.

Gjeldende kommuneplans samfunnsdel ble vedtatt i desember 2018, og arealdelen i 2010. Kommunens planstrategi ble vedtatt i desember 2017. Her ble det blant annet vedtatt at kommuneplanens arealdel 2009-2020, inkludert kommunedelplaner for Linesøya, Lauvøya, Stokksund og Dragseid skulle revideres.

Generelle innspill

Samstemmighet om overordnede prinsipper og mål nådd gjennom en bred og grundig planprosess har begrenset varighet. Det er derfor nødvendig med jevnlig og reell rullering av kommuneplanens arealdel for å sikre både tilstrekkelig legitimitet og fleksibilitet over tid.

Regjeringens målsetting er en betydelig videreutvikling av fiskeri- og havbruksnæringen. Det er blant annet ønskelig at havbruksnæringen i tillegg til å omfatte andre arter enn laks og ørret bidrar til utvikling av ny teknologi, samt at det fokuseres på landbasert oppdrett. Fiskeridirektoratet er derfor opptatt av å opprettholde og tilrettelegge for en god utnyttelse av de marine ressursene langs kysten innenfor bærekraftige rammer.

Rullering av kommuneplanens arealdel, både for land- og sjøområdene, betyr at en må se fremover i et lengre tidsperspektiv. Fiskeri- og havbruksnæringen er i kontinuerlig utvikling, og viktige kystkommuner bør ta høyde for å tilrettelegge for gode rammebetingelser for næringer som har stort potensiale og fremtiden foran seg. Dette blant annet sett i lys av naturgitte forhold, geografisk plassering, infrastruktur, logistikk og øvrig næringsutvikling i regionen.

Vurdering av planforslaget

Åfjord kommune har et relativt stort sjøareal med gode naturgitte forhold for fiskeri- og akvakulturnæringen. Kommunen har lange marine tradisjoner og aktivitet innen fiskeri- og akvakulturnæringen.

Vi kom med vurderinger og generelle innspill til planarbeidet i uttalelse til høring av planprogram for kommuneplanens samfunns- og arealdel. Der viste vi også til vårt kartverktøy med blant annet kystnære fiskeridata, naturmangfold og data for akvakulturnæringen. Målet er at viktige gyte- og oppvekstområder, kaste- og låssettingsplasser, bruksområder og naturmangfold beskyttes mot tiltak som kan være skadelig for egenskapene til og bruken av disse områdene. Likeså at det blir gjort reelle interesseavveininger, avsettes tilstrekkelig areal for eksisterende godkjente akvakulturlokaliteter, og at det tilrettelegges for utvikling og vekst i akvakulturnæringen.

Vi vurderer planarbeidets mål om å lage bedre tilpassede bestemmelser til planen som godt realisert i planforslaget. Bestemmelsene som påvirker sjø- og strandsonen og våre ansvarsområder er klare og godt formulert. For ordens skyld viser vi til at det i dokumentet «Bestemmelser og retningslinjer», under «Innledning» står at «Ved behandling av enkeltsaker legges tidligere utarbeidete temakart til grunn. Temakart er laget for landbruk, naturforvaltning, reindrift, kulturminner, friluftsområder og fiskeri/havbruk. I

tillegg er det utarbeidet en oversikt over biologisk mangfold». Etter telefonsamtale med arealplanleggeren i kommunen har vi fått bekreftet at det ikke er utarbeidet temakart for marint biologisk mangfold. Det er også viktig at slike temakart er oppdatert med ny kunnskap og informasjon.

Planbeskrivelsens omtale av formål og føringer for arealbruken er godt omtalt og oversiktlig fremstilt. Konsekvensutredningen fremstår som grundig med vurdering av konsekvenser og anbefalinger for hvert enkeltområde.

Det er i planprosessen kommet inn nye forslag til utbyggingsområder, samt foreslått enkelte nye byggeområder med bakgrunn i medvirkningsprosessen. Dette gjelder blant annet nye byggeområder i og nær strandsonen. Disse er godt vurdert og beskrevet i KU. Vår vurdering er at det er gjort gode konsekvensutredninger, og vi ser generelt ingen potensielle konfliktområder i forhold til våre interesser og ansvarsområder.

Planomtalens kapittel 2.9 «Hensynssoner» er oversiktlig og gir en god beskrivelse av bruken av hensynssoner for ulike formål. Vi savner imidlertid en vurdering av biologisk mangfold i sjø generelt, og eventuelt bakgrunnen for man ikke har vurdert bruk av hensynssone H560 Naturmiljø i sjøområdene. Likeså hvordan kommunen vurderer og tenker å ivareta sitt ansvar med tanke på viktige naturressurser, naturtyper og arter.

I sjøområdet er det avsatt flere områder til BV-1 og BV-2 formål som overlapper registrerte fiskeriinteresser av ulike typer, samt gyteområder. Vi har i denne omgang likevel ingen motforestillinger til disse områdene, da eventuelle konfliktpotensial er avhengig av en rekke faktorer som må og vil bli nærmere vurdert ved en konkret behandling av aktuelle akvakultursøknader (som for eksempel art, type anlegg, fortøyingssystem, lokalisering m.m.).

Fiskerinæringen

De aller fleste av våre fiske- og skalldyrarter har gyte- og oppvekstplasser i de nære kystområdene. Slike plasser kan ha stor betydning for rekrutteringen til de lokale bestandene. Havforskningsinstituttet (HI) kan bl.a. dokumentere at kysttorsk kan være genetisk forskjellig fra en fjord til en annen, og spesielt tilpasset den fjorden de lever i. Dette betyr at dersom gyte- og eller oppvekstområdene til kysttorsken i en fjord blir skadet eller ødelagt, kan dette få alvorlige følger for fjordens torskebestand. Fiskerimyndighetenes målsetning er å sikre at fiske- og skalldyrbestandene blir forvaltet på en bærekraftig måte, og på en måte som tar hele det marine økosystemet i betraktning.

Det kan være et alternativ å utarbeide temakart for å sikre både fiskeriaktivitet, gyte- og oppvekstområder, biologisk mangfold generelt, og andre sentrale plantema, noe som i enkelte tilfeller kan være en tilfredsstillende løsning. Utarbeidelse av temakart kan løse mange konflikter, likeså være en viktig del av planprosessen. Men dersom temakart velges, må kommunene ta høyde for at disse ikke er juridisk bindende på samme måte som plankartet vil være. Dersom temakart benyttes kan det være viktig at det er knyttet bestemmelser til disse slik at de er juridisk bindende.

Fiskeridirektoratet jobber kontinuerlig med kartlegging og oppdatering av kystnære fiskeridata. Dette arbeidet gjøres i samarbeid med lokale fiskarlag og fiskere. Svært mye av kartleggingsarbeidet av fiskeridata i Trøndelag fylke er dessverre av eldre dato. Fase to av kartleggingen, med ny gjennomgang, revisjon og oppdatering er påbegynt. Det er imidlertid ikke gjennomført oppdatering av kartleggingen av kystnære fiskeridata i Åfjord kommune. Dataene er svært gamle, fra 2001 og 2004, er ikke helt i henhold til gjeldende veileder, og mangler blant annet beskrivelse av omfang og verdifastsetting. Men ny kartlegging planlegges gjennomført så snart som mulig i løpet av 2019.

Per i dag er det i Åfjord kommune registrert en rekke områder for aktive og passive redskap. Det er totalt 13 områder for aktive redskap, alle for reketrål. Disse er godt ivaretatt i planforslaget. Det er også registrert 18 låssettingsplasser i kommunen. Vi viser til vår kartløsning for nærmere opplysninger og konkret stedfesting av disse.

Ut i fra foreliggende og tilgjengelige data og kunnskap er vår vurdering at planforslaget i hovedsak har ivaretatt fiskerinæringens interesser.

Akvakulturnæringen

Planforslaget har etter vår vurdering lagt godt til rette for reelle muligheter til vekst og utvikling av akvakulturnæringen. Det er avsatt relativt mange og store flerbruksområder som inkluderer akvakultur, samt tilstrekkelig store områder for eksisterende akvakulturanlegg. Dette er positivt og i tråd med både nasjonale og regionale føringer, og medfører også større fleksibilitet i planverktøyet.

Fiskeri/akvakultur/andre interesser

Vi er generelt opptatt av at fiskeområder der det drives med aktive eller passive redskap av nasjonal og/eller vesentlig regional betydning opprettholdes som fiskeområder. Videre er vi opptatt av at viktige kaste- og låssettingsplasser i størst

mulig grad forbeholdes fiskeriinteressene. Ut fra foreliggende kunnskap vurderer vi dette som tilfredsstillende ivaretatt i planforslaget.

Marine ressurser, natur og miljø

Generelt oppfordrer vi kommunene til å bidra til å ivareta viktige områder for marint biologisk mangfold i all plansammenheng, og at arealbruken innenfor områder hvor det er registrert marine naturtyper blir vurdert. Fortrinnsvis bør gyteområder, korallområder, ålegressenger og områder hvor det er registrert levende marine ressurser som er klassifisert som nasjonalt eller regionalt viktige (A- og B-områder), sikres mot tiltak som vil medføre høy grad av risiko for skade/ødeleggelse.

Lokalisering og utvikling av offentlig infrastruktur (vann og avløp), industri, næring og småbåthavner bør være en sentral del av en strategi for beskyttelse av biologisk mangfold, og bruk av strandsonen og sjøområdene.

Vi anbefaler derfor at alle planlagte inngrep eller aktiviteter som kan påvirke livet i sjøen, søkes lokalisert der hvor de gjør minst skade på miljøet. Dette innebærer for eksempel å forhindre skader på naturtyper og biologisk mangfold som er sjeldne eller særlig verdifulle. Vi minner derfor om betydningen av å vurdere å beskytte og avsette viktige områder for marint biologisk mangfold i sjøområdene.

Et virkemiddel for å ivareta de levende marine ressursene er å benytte hensynssoner som viser hensyn og restriksjoner som har betydning for bruken av et område. Et eksempel på slik bestemmelse er vern av naturmiljø (biologisk mangfold) jf. Pbl. § 11-8 bokstav c. Svært viktige naturtyper fra kartlegging og verdifastsetting av naturtyper i kommunen kan vises på plankartet med hensynssone. Til hensynssonene kan man fastsette hvilke forskrifter og retningslinjer som gjelder eller skal gjelde i medhold av andre lover for å ivareta det hensynet sona viser. Innenfor disse sonene kan det ikke settes i verk tiltak som kan skade de aktuelle naturtypene.

Vår generelle anbefaling er at de kommuner som har registreringer i Naturbase av naturmangfold vurdert som «A-svært viktig» i sine områder, som et minimum tar hensyn til og ivaretar disse ved bruk av arealformål og hensynssoner for bevaring av naturmiljø.

Som kjent har kommunene ansvar for å ta vare på viktige naturressurser, naturtyper og arter. Regjeringens forventningsdokument har som målsetting at i all planlegging skal naturgrunnlag og biologisk mangfold sikres og tas vare på for kommende generasjoner. Kartlegging av biologisk mangfold i kommunene, kartlegging av inngrepsfrie naturområder i Norge (INON), registreringer i Naturbase (MD),

Fiskeridirektoratets kartlegging, og andre relevante kartlegginger, for eksempel gjennom Mareano, er etter vår vurdering gode kilder som kan legges til grunn for vurderingene.

Marine naturtyper inkluderer blant annet korallforekomster, ålegressenger, skjellsand, større tareskogforekomster, sterke tidevannsstrømmer, poller, israndavsetninger, bløtbunnsområder i strandsonen, spesielt dype fjorder, fjorder med naturlig lavt oksygeninnhold i bunnvannet, større kamskjellforekomster og littoralbasseng. I tillegg er det tre nøkkelområder for spesielle arter som er viktige. Dette er gyteområder for fisk, østersforekomster og løstliggende kalkalger. Innenfor planens virkeområde er det flere områder som har kjente forekomster av en eller flere av disse naturtypene og nøkkelområdene. Vi mener at sikring av slike områder medfører at man får oversikt over verdifulle områder der verdien for naturmangfold, naturområder, kulturmiljø og landskap kan kartlegges og verdisettes.

I Naturbase er det blant annet registrert en rekke områder med skjellsand, bløtbunnsområder i strandsonen, større tareskogforekomster og sterke tidevannsstrømmer flere steder i Åfjord kommune. Mange av disse er vurdert som viktige og svært viktige.

Vi gjør også oppmerksom på at HI har registrert fire gytefelt for torsk innenfor kommunens grenser. Gytefeltet i Stokksundet er verdivurdert som regionalt viktig, og feltene i Skjørafjorden, Sørgårdsvågen og Skråfjorden som middels viktig. Fiskeridirektoratet har tidligere registrert to gyteområder for torsk i kommunen, i Skjørafjorden og vest av Løvik. Det er også registrert fire korallområder i kommunen. Tre av disse ligger i Asenleia vest av Linesøya, og ett i Flesafjorden sørøst av Sjursskjæra.

Ut fra vår vurdering fremstår naturmangfold i sjø generelt som mangelfullt vurdert og ivaretatt i foreliggende planforslag med tilhørende planbestemmelser. Vi kan ikke se at kommunen har tatt ansvar for å ta vare på viktige naturressurser, naturtyper og arter i sjøområdene. Hverken gjennom vurderinger, juridisk bindende temakart eller ved bruk av hensynssone H560 for bevaring av naturmangfold. Det er viktig å bidra på en god måte til at naturgrunnlag og biologisk mangfold sikres og tas vare på for kommende generasjoner.

Småbåthavner

Etter vår vurdering bør alle kystkommuner ha en strategi for lokalisering og utbygging av småbåthavner. Fiskeridirektoratet ønsker at småbåthavner plasseres der de forårsaker minst negativ påvirkning på miljøet, og at plassene søkes samlet på færre, større anlegg fremfor å belaste mange områder. Vi ser det som positivt at det i størst mulig grad etableres felles småbåthavner for å begrense inngrepene i strandsonen, og at det fastlegges en klar strategi for lokalisering av småbåthavner.

Kommunene bør stille klare og strenge krav til tiltak for å redusere den negative miljømessige påvirkningen fra båthavner. Vi ser det som naturlig at følgende innføres som vilkår for nyetablering og utvidelse av havner, samt vurderes for alle større eksisterende anlegg:

- *Båthavner med servicebrygge/slipp og sjønære opplagsområder skal være utstyrt med oljeskiller. Dette vil redusere forurensingen fra land til sjø vesentlig.*
- *Det tilrettelegges for kildesortering av avfall i småbåthavnene, og miljøfarlig avfall (batterier, olje, lakk, maling og andre kjemiske produkter) skal tas hånd om på en forsvarlig måte.*
- *Bryggeanlegg og bølgebrytere bør utformes og plasseres med tanke på å opprettholde tilstrekkelig vanngjennomstrømning for å opprettholde god vannkvalitet.*

Oppsummering

Fiskeridirektoratet region Midt har under vår behandling og angitte innspill lagt vekt på å se helheten i både fiskeri- og havbruksnæringens interesser, samt tatt hensyn til andre interesser og næringer.

Vi ser positivt på arbeidet som er gjort for å revidere kommuneplanens arealdel for Åfjord kommune. Ut fra våre ansvarsområder vurderer vi at planforslaget på en god måte bidrar og legger til rette for å oppnå og ivareta formålet med planen, og fremstår som et bedre styringsverktøy. Dette med unntak av hensynet til biologisk mangfold og gitte innspill på området. Vi forutsetter derfor at kommunen som et minimum ved neste anledning vurderer viktige naturressurser og naturtyper i sjøområdene, og hvordan man ønsker å ivareta disse.

Fiskeridirektoratet region Midt har utover dette ingen ytterligere merknader til kommuneplanens arealdel for Åfjord kommune 2019-2030.

Med hilsen

Kristin Skarbøvik
seksjonssjef

Ole Einar Jakobsen
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift

Mottakerliste:

Åfjord kommune	Øvre Årnes 7	7170	ÅFJORD
----------------	--------------	------	--------

Kopi til:

Fylkesmannen i Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Kystverket Midt-Norge	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
Trøndelag fylkeskommune	Fylkets hus Postboks 2560	7735	STEINKJER